

включає три блоки занять, на кожному з яких вирішується певне дидактичне завдання: блок вхідного моніторингу; теоретичний блок; процесуальний блок.

Блок вхідного моніторингу призначений для отримання інформації про рівень когнітивної готовності студентів до сприйняття і розуміння нової інформації і виконання різних пізнавальних дій та операцій. Когнітивна готовність визначає успішність усієї подальшої діяльності студентів по засвоєнню нового матеріалу. Для вивчення рівня когнітивного розвитку використовується спеціальна система моніторингу, яка діагностує базові когнітивні характеристики інтелекту, що мають нейрофізіологічну природу; загальні вміння; міжпредметні знання і вміння; предметні знання і вміння.

У теоретичному блоці вивчається декларативна інформація. Основним завданням для викладача є формування семантичних мереж понять, що вивчаються та пов'язуються з вже відомими студенту поняттями за допомогою загальних логічних і специфічних предметних видів зв'язку.

У процесуальному блоці вивчається процедурна інформація. Вона містить правила та алгоритми виконання різних видів предметної діяльності, засоби перетворення об'єктів, що вживаються у предметній області для отримання очікуваних результатів. Засвоєння цієї інформації є необхідним для оволодіння загальними і приватними методами, що забезпечують адекватне сприйняття, пізнання і перетворення навколишнього світу для адаптації до умов існування.

Результатом навчального процесу є формування у свідомості кожного студента когнітивної схеми. Після засвоєння декларативної і процедурної інформації проводиться триада занять: для узагальнення повторення, тематичного підсумкового контролю і корекції. Таким чином, при неправильному сприйнятті або спотворенні навчальної інформації можливим є проведення її корекції з використанням цих технологій.

Висновки. Когнітивні технології сприяють розвитку і формуванню широкого кругозору у студентів, самостійному пошуку істини, критичному сприйманню суперечливих ідей, здібностей до аналізу і проектуванню своєї діяльності, самостійних дій в умовах невизначеності, придбанню нових знань; володінню стійким прагненням до самовдосконалення; творчої самореалізації. Знання і можливості, отримані при такому підході, сприяють розвитку високого рівня інтелекту, формуванню творчого потенціалу, накопиченню практичного досвіду, формуванню необхідного в нових освітніх умовах методичного мислення.

УДК 754.24+358:627+28:498(25)

ВИКОРИСТАННЯ КОГНІТИВНОГО МЕТОДУ КОНСТРУЮВАННЯ ПОНЯТЬ. З ДОСВІДУ РОБОТИ ВИКЛАДАЧІВ МЕДИЧНОГО КОЛЕДЖУ ЦИКЛУ ПРОФЕСІЙНОЇ ТА ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

Надаховська Н.І., Бурмістрова Л.М.

Запорізький державний медичний університет

Ключові слова: когнітивний метод, конструювання, поняття.

Сучасне суспільство вимагає від випускника оволодіння базовими компетенціями, які потребують залучення фахових навичок та умінь, творчості, інновації, впевненого використання інформаційних і комунікаційних технологій, якими користується суспільство. Кожен метод навчання складається з множини дидактичних прийомів, органічно поєднаних між собою в певну систему. Важливого значення у вищих навчальних закладах набуває інтенсифікація процесу навчання шляхом впровадження викладачами різноманітних технологій, які дозволяють надати студентам ґрунтовних знань, забезпечити високий рівень опанування та закріплення матеріалу на практиці. Одним із перспективних напрямків

реформування сфери освіти є впровадження в навчальний процес базової системи психолого-педагогічних і методичних технологій, а саме, когнітивних технологій – науково обґрунтованих, системно впорядкованих та експериментально перевірених форм та методи навчання, які стимулюють і мотивують навчально-пізнавальну діяльність.

Мета роботи. Проаналізувати і розкрити деякі когнітивні методи навчання у студентів III–IV курсів спеціальності «Лікувальна справа» КВНЗ «Запорізький медичний коледж» Запорізької обласної ради. Дослідити характерні особливості, що мали місце при впровадженні та використанні когнітивного методу навчання – методу конструювання понять.

До найбільш вагомих принципів когнітивного методу конструювання понять при вивченні дисциплін циклу професійної та практичної підготовки відносяться принципи тематичної системності, професійної орієнтації, інтегративної діяльності та формування стратегій навчальної діяльності. Наш досвід впровадження і використання когнітивних методів навчання, або методів навчального пізнання використовується понад 5 років. Оволодіння психолого-педагогічними закономірностями професійної підготовки спеціаліста медичного профілю враховує, що навчальна дисципліна є складною системою впливів на когнітивну сферу студента. Тому, щоб закласти основи цілісного формування професійного світогляду у висококваліфікованого спеціаліста ми часто використовуємо інтегрований метод у навчанні, тобто побудову структурно-логічних зв'язків між дисциплінами, які допомагають подолати недоліки предметної системи та спрямовані на поглиблення взаємозв'язків між дисциплінами. Когнітивний підхід до навчання все більше усвідомлюється як нагальна потреба сучасної освіти. А когнітивні методи навчання дають можливість зрозуміти взаємозв'язок між дисциплінами та зможу студентам, майбутнім медичним працівникам, аналізувати, мати свою думку, уміти аргументувати, правильно оцінити медичну проблему пацієнта. Щоб отримати максимальну користь у зростанні когнітивного мислення у студентів, педагогічний підхід вимагає від викладача підвищеного рівня педагогічної майстерності, універсальності його освіти, він дозволяє реалізувати один з найважливіших принципів дидактики – принцип системності навчання і створює оптимальні умови для розвитку мислення, розвиваючи логічність, гнучкість, критичність. Проходження студентами різних дисциплін здійснюється протягом всього періоду навчання за рахунок інтеграції методів навчання. Їх безперервність та послідовність впродовж кількох років навчання дозволяє майбутнім медичним працівникам набути відповідного освітньо-кваліфікаційного рівня і здобувати необхідний і достатній обсяг практичних знань та вмінь. Аналізуючи програми медичних коледжів, спеціальностей «Сестринська справа», «Лікувальна справа», ми зробили висновок, що вони забезпечують нам можливість використання методу конструювання понять. Існує безліч «перехресних» або, так званих, наскрізних понять при вивченні суміжних дисциплін. Такі поняття, а в нашому випадку теми, які дають можливість послідовного логічного переходу від однієї дисципліни до іншої і забезпечують цілісність сприйняття студентами свого фаху, а не вузько інформованого спеціаліста. Методика застосування методу конструювання понять, на наш погляд, передбачає мобільність педагогічного колективу, його здатність до інтенсифікації навчального матеріалу, готовність до творчого мислення. Нашими викладачами на першому етапі визначаються дисципліни, через які проходять такі теми. Наприклад, теми «Пухлини легень», «Атеросклероз», «Жовчнокам'яна хвороба» присутні у програмах з дисциплін «Внутрішня медицина» та «Хірургія». Викладачі разом визначають наочні посібники, підручники, мультимедійний матеріал, що сприяють узагальненню знань з різних дисциплін. Вже на цьому етапі студенти отримують і використовують інформацію в новому для них предметному полі та збільшують когнітивну здатність мислення. Звісно, на лекції два викладача сприймаються студентами креативно, це сприяє зростанню когнітивного мислення, змушує їх дізнатися більше з теми, отримувати більше задоволення від навчання, і переносити набуті знання в інші етапи професійної підготовки медичного працівника. На другому етапі, практичному занятті, яке вже проходить

окремо в різних лікувальних закладах, але викладачі цих дисциплін у якості самостійної роботи пропонують студентам розглянути методичні розробки, складені одночасно з «Внутрішньої медицини» та «Хірургії» за цими темами, у яких пропонуються таблиці, схеми, контрольні питання, завдання, ситуаційні задачі. Це як «тренувальні ігри для мозку», вони дозволяють краще запам'ятовувати, адже студенти з ними працюють, готуючись не тільки на одну дисципліну. А на практичному занятті кожен з викладачів ще акцентує увагу на поняттях суміжної дисципліни. Тобто за допомогою систематичного повторення алгоритмічних етапів викладач допомагає студентам збільшити обсяг та якість такого результату. На заключному етапі, який за навчальним планом у коледжі представлений у вигляді перевідних, державних, ліцензійних іспитів з цих дисциплін викладач контролює підготовленість студента, оцінює якість засвоєння матеріалу. За нашими спостереженнями ці теми студенти краще запам'ятовують, майже не вагаючись правильно відповідають на програмованому контролі. Це свідчить про те, що вони набрали більше на абсолютно іншому когнітивному рівні з того ж матеріалу, змогли перенести знання, які вони отримали, використовуючи метод конструювання понять, в інші галузі медичної діяльності.

Висновки. Когнітивні технології навчання в медичних навчальних закладах створюють умови для сприйняття кожним студентом інформації, що входить, стимулюють вміння виділяти специфічні міждисциплінарні зв'язки та розвивають клінічне мислення. Особливості когнітивного методу конструювання мають специфічні прийоми педагогічної діяльності у вигляді деяких організаційних зусиль зі сторони викладачів, але вони дуже ефективні, тому що передбачають глибокий позитивний вплив на когнітивне зростання, відкриваються можливості для розумового пізнання. Ці технології дозволяють запобігти «навчанню для складання тестів» та змусити студентів вчити більше загалом.